

„Omul sfințește locul”: aniversare Adrian Pop – 65

Stau de vorbă cu maestrul Adrian Pop, cel care mi-a fost profesor și care în timpul studenției mi-a oferit o moștenire intelectuală pentru care îi voi fi recunoscătoare întreaga viață.

Cristina Șuteu. *Domnule profesor, în peisajul spațiului și timpului autumnal transilvănean, ați fost aniversat în cadrul celei de-a 50-a ediții a Festivalului „Toamna Muzicală Clujeană”. Dumneavoastră aveți – alături de alte substantive definitorii ale unei pluralități grandioase – competența de a fi compozitorul român prin excelență, Paula Boire, profesoara de la „Fort Hays State University” (Kansas) caracterizându-vă în lucrarea A Comprehensive Study of Romanian Art Song (vol. 4, p. 1295) drept „unul dintre cei mai talentați compozitori români născuți după Al Doilea Război Mondial”. Dacă Tudor Vianu făcea următoarea referire la Beethoven: „compozitorul a fost totdeauna un adânc gânditor moral. Până acum a cântat. Acum a vorbit.”, am constatat că lucrările dumneavoastră pur și simplu au „vorbit” inimii publicului clujean, într-un mod plăcut și convingător în șase dintre serile festivalului din această ediție. În autumnalul Festival clujean, s-au interpretat sub genericul „Portret componistic Adrian Pop (65)” câteva dintre lucrările dumneavoastră. Care este mesajul artistic pe care ați dorit să-l transmiteți publicului?*

Adrian Pop. Acest lucru e foarte greu de exprimat prin cuvinte, fiindcă publicului nu îi transmiți cuvinte. E greu de spus... dar, așa, la modul general, eu aș dori să transmit publicului armonie, plăcerea frumosului, acel esteticism care ia în considerare această categorie, poate trecută pe un plan secund mult timp în secolul XX, unde expresivitatea – care poate fi frumoasă, dar poate fi și urâtă – a tins să fie elementul principal. Idealul meu e naturalețea și o considerare a frumosului în termenii lui cei mai tradiționali, cei mai benefici, cei mai blânzi și simpli. *Le style c'est l'homme* – așa se spune. Eu am un caracter flegmatic mai degrabă, sunt un calofil, un om iubitor de pace, de armonie, de echilibru. Acestea sunt valori clasice, și în mod cert dacă eu le simt în mine, nu am să le neg.

C.Ș. Dacă ar fi să menționați o caracteristică a stilului Dvs. de lucru în ceea ce privește compoziția, care ar fi aceasta?

A.P. Meșteșugul! – aspect care nu îl privește pe

ascultător, ci mă privește pe mine. Meșteșugul pe care l-am învățat de la maestrul meu este pentru mine extrem de important. Eu urăsc sintagma „industria muzicală”. O urăsc pentru că industria nu e pentru artă. Sintagma e tot mai reală, tot mai mult folosită – dar arta este totuși un meșteșug, care se face încet și cu trudă, și cu grijă pentru amănunt, și cu multă știință acumulată. Și se coace în timp îndelungat. Arareori sunt capabil să scriu repede o lucrare. După ce am scris ceva, aștept ziua de mâine ca să reiau și să regândesc, privind cu alți ochi, pentru că ești altul în următoarea zi. Astfel verific, analizez, judec să văd dacă rezistă ceea ce am scris cu entuziasm spontan, să evaluez dacă am avut o idee bună.

Aș putea să compar această trudă cu efortul susținut de a face un cinel turcesc din sârmă de aramă: îl bați și îl încolăcești până ajungi la capăt. Eu așa văd: când am ajuns de „bătut” până la capăt și s-au „lipit” ca de la sine toate lucrurile, atunci pot să spun că „este”. După aceea vine testul următor în care îți ascuți propria lucrare interpretată și spui: „eu aici altfel mi-am închipuit”. Ce înseamnă asta?... Ori că artiștii nu au înțeles ce am vrut să spun, ori că nu au fost atenți, ori că nu e scris bine. Și dintre aceste variante trebuie să văd și să o aleg pe cea corectă. Despre o lucrare pot să spun că e într-adevăr gata după ce am auzit-o o dată, de două ori, și văd că intră pe un făgaș. De aceea eu mă bucur când am lucrări care se cântă de mai multe ori, chiar de către mai

mulți interpreți, și astfel pot să compar variantele, chiar dacă încep să divagheze în interpretări pe care eu nu le mai controlez. Dacă ar fi să sintetizez, meșteșugul este baza! Eu nu vreau să înșel pe nimeni, și pun într-o piesă tot ceea ce acea muzică cere ca meșteșug din partea mea.

C.Ș. Care este sursa inspirației în lucrările Dvs.?

A.P. Pentru mine inspirația vine din tradiție. Până la Renaștere, la folclor – toate sunt tradiții; iar restul este explorare. Eu nu consider că experimentul este neapărat artă. A experimenta înseamnă a provoca un fenomen ca să vezi ce se întâmplă. Și după ce vezi, și de acum știi, poți să îl folosești în meșteșugul tău. Nu este un „meșteșug al experimentului”. Experimentul este o atitudine, un curaj și o tendință. Dar explorarea e cu totul altceva. Pentru mine, tind să înlocuiesc termenul „experiment” cu „explorare”. Tot ceea ce faci și n-a mai fost făcut – este explorare, dar nu neapărat un experiment. Prin experiment accepți de la bun început că poate să nu „iasă”. Ori eu nu accept ca dacă prezint ceva cuiva, ceva ce eu numesc artă, aceea s-ar putea să

nu „iasă”. Așadar nu prezint experimentele mele publicului! Eventual prezint rezultatele unei explorări. Fără a pretinde că reușesc să am totale certitudini – tentativele și proiecțiile ce se manifestă într-o partitură își păstrează o doză de explorare ce mai trebuie validată de interpretarea propriu-zisă. Și atunci zona aceasta necontrolată de mine îmi dă emoțiile primei audiții. Oare am reușit să spun cuvântul ce exprimă adevărul?...

C.Ș. În ce măsură prezenta ediție a Festivalului „Toamna Muzicală Clujeană” a fost la înălțimea așteptărilor Dvs.?

A.P. Relația mea cu Filarmonica este una privilegiată. Această atitudine, manifestată de către foștii mei colegi și mulți dintre cei care mi-au fost discipoli, de a mă număra alături de Sigismund Toduță și de ceilalți, de a avea o atenție atât de neobișnuită față de creația

mea, de a spune că Adrian Pop este printre „personalitățile noastre aniversate”, și astfel să îmi aud lucrările interpretate în șase concerte, m-a „uns pe suflet”.

C.Ș. În perioada anilor 1991-1995 ați fost director general al Filarmonicii clujene, iar în perioada 2008-2012 – rector al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”. Ce ne puteți spune despre aceste roluri, pe care le-ați înșușit cu maximă responsabilitate?

A.P. Vorbind despre management, am făcut aceste majore greșeli de a mă lăsa antrenat în funcții de management – pentru care nu am zodia necesară. Eu am zodia Fecioarei, și este binecunoscut că o astfel de persoană nu este un conducător înăscut, în schimb este un excelent secund. Pot să fiu o „mână dreaptă” care nu dorește neapărat să fie șef. Deci eu nu produc conflict. Dacă sunt într-o poziție și mi se încredințează să fac ceva, eu fac acel lucru până la capăt și știu să îl sprijin pe cel care are o răspundere deasupra celei pe care o am. Mi se pare a nu fi neapărat făcut pentru acea răspundere din vârful piramidei. Desigur, că dacă trebuie, pot să mi-o asum și să o fac.

În sociologie, Max Weber explică foarte frumos diferența între „status” și „rol”: când cineva este proiectat într-o funcție, atunci i se atribuie un rol în folosul comunității. Acest rol este însoțit de un status și

de o serie de facilități. Mulți oameni văd doar statusul și nu observă și rolul, și din păcate acest lucru se întâmplă și în rândul celor care conduc: își însușesc doar statusul dar nu și rolul. Eu am fost unul dintre cei care mi-am asumat în primul rând rolul și chiar mi-am neglijat statusul pentru că, oarecum instinctiv, mi-a fost frică să nu ajung în zicala: „dacă vrei să cunoști pe cineva, pune-l într-o funcție de conducere”. Consider că cei mai buni lideri sunt aceia care au rolul în față și statusul pe planul al doilea.

C.Ș. În finalul acestei conversații permiteți-mi să vă adresez o ultimă întrebare: din experiența Dvs. de o viață, în care s-a contopit personalitatea compozitorului și a dascălului, ce ați transmite tinerei generații de compozitori care aspiră spre a mânui cu meșteșug pana de creator muzical?

A.P. Aș transmite, cu multă grijă și generozitate, un set de cunoștințe. (Nu poți fi un profesor bun dacă nu ești generos. Dacă vrei să le ții pentru tine, atunci nu alege să fii profesor). Transmitem un set de valori care, de fapt, cuprind valorile morale și valorile culturale. Transmiterea setului de valori, din motive ce sunt în afara controlului nostru, e destul de zdruncinată, pentru că trăim într-o societate în care informația se schimbă cu o viteză uimitoare. Setul de valori clădite de la vârste fragede nu mai este același. Viitorii copii s-ar putea să nu mai știe de frații Grimm, de Petre Ispirescu, de Jules Verne ș.a. Mitologia greacă – piatră fundamentală a culturii europene – este aproape în beznă la această generație. Cum e cu transmiterea de valori, dacă o epocă întreagă nu o mai poți transmite pentru că nu mai ai cui? Trăim niște vremuri în care ceea ce eu spun că este sfânt pentru mine – sub raport valoric – o zonă culturală de referință, ajunge în postura unei „cantități inutile” pe care nu mai avem timpul (și receptivitatea) să o transmitem. Și atunci sigur că ne rămân mai mult în atenție valorile morale. Pentru că tot mai mult este încurajată atitudinea „și asta la ce îmi folosește”? Nu știm la ce folosesc în mod direct toate cunoștințele, nu știm la ce folosește cultura în mod direct, dar ea în orice folosește: numai cât să ai altă rezonanță în cap, numai cât să te uiți altfel la un tablou, sau să vezi altfel lumea. Dar dacă ele nu fac parte din sfera mea de „industrie”, unde eu pot să scot repede un ban și să mă „învârt”, în futilitatea acestui hedonism actual foarte mult încurajat de consumismul care spune: „urmează-ți setea!”, „răsfață-te!”, „tu ești cel mai important pentru tine” – acestea sunt lucruri care erodează temelia pietrei morale. Astfel, noi dascălii, avem o sarcină grea, poate chiar sisifică, prin faptul că ținem la o educație tradițională și vedem că ne lipsesc o serie de zone.

Dar sigur, fiecare, la locul lui, poate să facă mai mult sau mai puțin, și cel mai mare adevăr este acela că omul sfîștește locul. Și acest lucru nu trebuie să-l uităm, fiecare la locul său: ca să știm să nu-l spurcăm, ci să-l sfîșim!

Cristina ȘUTEU